

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnistvo in ekspedijca, Stolni trg št. 6. poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 119.

Ljubljani, v sredo 25. maja 1892.

Letnik XX.

Državni zbor.

Z Dunaja, 24. maja.

Slovenščina pri vojaščini.

Zastran odprave slovenskega jezika pri koroškem pešpolku št. 7 stavil je poslanec Klun s slovenskimi tovariši do deželnoobrambovskega ministra grofa Welsersheimba naslednjo

Interpelacijo:

Po naznanilu raznih javnih časnikov je vojno ministerstvo z nekim 16. aprila t. l. proglašenim ukazom ukrenilo, da se ima pri pešpolku št. 7 slovenščina kot polkovni jezik opustiti, ker je med njegovimi vojaki le 10 odstotkov Slovencev in ker so še ti skoraj vsi zmožni nemškega jezika. Ta odredba naravnost nasprotuje načelom in pravilom, ki jih je visoko vojno ministerstvo gledé jezikovnega vprašanja določilo in z odlokom z dne 28. avgusta 1872, praes. št. 3586/II., natančneje pojasnilo razloživši, da „narodni jezik vojnega oddelka“ pomenja vsako narečje, katero v dotičnem oddelku govori več kakor 20 odstotkov vojakov, ki so doma v okrožju, kjer se po redni osnovi nabira dotični vojni oddelek.

Na Koroškem pa, kjer se nabira 7. pešpolk, našli so pri zadnjem ljudskem štetju pri skupnem številu 360.443 duš 101.030 prebivalcev, torej dobrih 28 odstotkov s slovenskim občevalnim jezikom, da si je znano, da so si na vso moč prizadevali kolikor mogoče skrbeti za število slovenskih prebivalcev. Z ozirom na enakomerno razmere smemo torej po vsej pravici sklepati, da enako odstotno razmerje velja tudi pri 7. pešpolku, ki se sestavlja iz koroškega prebivalstva.

Ker je pa sploh znano, da je število za vojaščino zmožnih in sposobnih fantov v slovenskih krajih veliko večje kakor v nemških, znaša število slovenskih vojakov pri 7. pešpolku veliko več, kakor 28 od-

stotkov, zlasti ker morate pri pomanjkanju zadostnega števila domačih fantov dostikrat sosedni slovenski deželi Kranjska in Primorska s svojimi sinovi pomagati, da se dopolni potrebno število. V istini je bilo v posameznih letih v imenovanem polku 40 do 42 odstotkov Slovencev, kar je vojno ministerstvo pripravilo, da je z ukazom z dne 13. septembra 1872, I. oddelek št. 6252, določilo, da morajo častniki in kadetje, ako hočejo v polku avanzirati, zmožni biti slovenskega jezika v smislu določb gledé avanziranja in ministerskega odloka z dne 28. avgusta 1872, praes. št. 3586/II.

Ta ukaz dal je polkovniku Kaiffelnu priliko, 28. februarja 1873, št. 397, prositi vojno ministerstvo, da naj se znanje slovenskega jezika ne tirja kot neobhodna potreba za redno avanziranje, to se pravi, da naj se preklči gori omenjeni ukaz. To prošnjo je utemeljeval zlasti s trditvijo, da večina slovenskih vojakov že z doma nemški nekoliko umé, da se s prva le bojé nemški govoriti, da se pa pozneje pri njih pokaže znanje nemškega jezika.

Toda vojno ministerstvo tej zahtevi polkovnikovi ni ustreglo ter v dotični rešitvi z dne 15tega marca 1873, oddelek I., št. 1439, tako-le odgovarjalo:

Zaradi okoliščine, da so mnogi Slovenci tega polka zmožni tudi nemškega jezika, se od omenjene odredbe ne more odstopiti. Slovenski jezik ostane eden polkovnih jezikov, zlasti ker že od l. 1860 sem čez 20% vojakov, ki so doma v okrožju, kjer se po redni osnovi nabira ta polk, govori slovenski narodni polkovni jezik, in že od nekdanj obstoji dolžnost, naučiti se polkovnega jezika, katera dolžnost se je skoraj vsako leto v spomin klicala.

Z ministerskim dopisom z dne 17. marca 1873 odd. I. št. 1439 dobilo je generalno poveljništvo v Gradcu povelje, da naj v tej zadevi izreče svoje mnenje. Generalni komando odgovarjal je z odpisom z dne 26. marca 1873 M. A. št. 1567, da je po

splošnem mnenju baron Maroičičev pešpolk št. 7 že od nekdanj veljal kot nemški polk, ter ob enem priporočal, da naj se njegovi častniki oproste naučenja slovenskega jezika. Ali vojno ministerstvo tudi temu predlogu ni pritrdilo, ampak je v svojem zelo zanimivem odloku z dne 3. aprila 1873 odd. I. št. 2049 marveč odgovarjalo, da omenjeni ukaz tudi častnikom in kadetom nemške narodnosti priporoča naučenje drugega narodnega jezika naše države, kar ni le želeli, ampak kar je vsled naših razmer naravnost potrebno. In če se zagotavlja, da se slovenski vojak v kratkem času nauči nemškega jezika, sme se pač pričakovati, da si bodo tudi častniki prizadevali, se nemškega polkovnega jezika v toliki meri naučiti, kolikor ga v službenih opravkih potrebujejo.

Tudi sedanji gospod vojni minister baron Bauer je že večkrat, zadnjič v seji budgetnega odseka avstrijske delegacije dne 25. novembra 1891 na dotične pritožbe odgovarjal s tem, da je opozarjal na ukaze, ki od častnikov zahtevajo znanje polkovnega jezika, in na zopetne in zopetne opomine in naročila do častnikov, da naj te ukaze izvršujejo.

Ravno tako je prevzvišeni gospod deželnoobrambovski minister pri raznih prilikah, slednjič v seji poslaniške zbornice dne 27. junija l. 1891 povdarjal da je volja najvišjega vojnega gospoda, ki ima za vojake pomen zakona, da živajo vsi narodi v vojni enako spoštovanje in enako dobrohotnost; zato prevzvišeni gospod minister nikakor ne more potrditi, da bi se od častnikov ne zahtevalo znanje polkovnega jezika, ali da oni v splošnje tega jezika zadostno ne znajo, in da se ga ne poslužijo, kadar je primerno in potrebno.

Najnovejši ukaz vojnega ministerstva se toraj ne da opravičiti ne s trditvijo, da je v sedmem pešpolku le 10% slovenskih vojakov, ne z izgovorom, da je večina teh vojakov zmožna nemškega jezika; ta odredba marveč ni le neprimerna in dosedanjam

LISTEK.

Črtica iz življenja gospoda Debeljakovića.

Gospod Debeljakovič je bil dobro rejen možičelj in samec. V prejšnjih letih, ko je še bil mlad mož, pozabil je izbrati si družico — a sedaj, ko je imel že 55 let na hrbtu, ni se mu zdelo več vredno ženiti se. „Čemu tudi?“ dejal je večkrat, „saj človek tako tudi lahko živi.“

Ker je imel Debeljakovič lepo službico in je bil vrh tega še precej varčen, lahko je izhajal.

Kakor mnogo samec, tako je imel tudi naš samotarec to posebnost, da je skoraj vse, kar je za svojo osebo potreboval, kupoval vedno le sam; na staro svojo postrežnico Jero se ni zanesel. Previdnost je povsod dobra, mislil je gospod Debeljakovič — in človek se mora presneto truditi, da si spravi nekaj krajcarjev skupaj.

Nekega dne se odpravi Debeljakovič kupovat v prodajalnico robe za novo obleko. „Pomlad je tu“, rekel je znanemu trgovcu, pri kojem je navadno on kupoval, „in v težki zimski obleki bi se preveč potil, dajte mi prav fino robo za celo obleko.“

Mnogo vrst blaga položi predenj trgovski pomočnik. Dolgo izbira gospod Debeljakovič, nazadnje

se vendar-le odloči ter si dá odrezati pet metrov finega poletnega sukna.

Z zavitkom se napoti takoj h krojaču Hirschu. Ta mu „vzame“ takoj mero, razgrne robo, naredi kisel obraz ter reče: „Gospod Debeljakovič, premalo robe ste kupili; za človeka navadnega obsega bi se že še nekako naredila iz te tvarine vsa obleka — a pomislite — za vas — za vaš trebuh...“

„Kaj pravite, mojster, da naj grem še enkrat v prodajalnico robe kupovat, ko sem je vendar dal odrezati celih pet metrov? — Ne! Rajše poiščem drugega krojača, saj jih je več v mestu.“

S temi besedami se poslovil gosp. Debeljakovič od Hirscha.

„Tudi Grünzweig je baje dober krojač“, tako beseduje med potom naš znanec ter gre naravnost h krojaškemu mojstru Grünzweigu.

„Dober dan, gospod mojster!“

„Bog ga daj! Kaj bode novega, gospod Debeljakovič?“

„Novo poletno obleko mi boste sešili — tu imam robo.“

Grünzweig mu pomeri obleko, razgrne sukno ter zadovoljen reče: „No, mislim, da bode dovolj robe, gospod Debeljakovič“, čez tri dni vam pošljem izgotovljeno obleko domov.“

„E, čemu to“, odvrne Debeljakovič, „pridem raje sam po njo, da jo takoj pomerim.“

„Kakor vam drago, gospod Debeljakovič.“

Čez tri dni je bila obleka sešita.

Naš prijatelj gospod Debeljakovič je prišel res sam po njo. Obleče jo: lepo se prilaga životu, ni preozka, ne preširoka. Zadovoljnost mu sije iz oči, ki se v tako lepi, novi obleki obrača pred zrcalom. Naenkrat pa vstopi v sobo krojačev sinček — tudi v novi obleki. Toda glej! Ni-li blago, iz katerega je narejena sinčkova obleka, podobna blagu gospoda Debeljakovičeve obleke, kakor jajce jajcu?

Res, ni se varal tujec, ki je to hitro opazil: mojster Grünzweig je prihranil pri Debeljakovičevi robi toliko, da mu je bilo možno napraviti iz nje sukno in hlačice svojemu sinčku.

Grünzweig v veliki zadregi, zapodi dečka takoj iz sobe.

A bilo je prekasno.

„No, no“, mrmra gospod Debeljakovič, „zdaj sem že videl, česar bi morda videti ne smel. Toda, kaj me briga obleka vašega poniglavčka, saj ste mi napravili mojo obleko v popolno mojo zadovoljnost. Dobiček pri takej reči mora biti — to itak vem. Samo nekaj vas naj o tej priliki poprašam, mojster Grünzweig: Povejte mi, kako je to, da se je zdelo krojaču Hirschu — kateremu sem najprej svojo robo pokazal — iste premalo za mojo obleko,

pravilom nasprotna, ampak naravnost krivična in se zlasti z ozirom na sedanje razdražene narodne razmere nikakor ne da opravičevati ter podpisane sili k naslednjemu vprašanju do prevzvišenega gospoda deželnobramborskega ministra:

1. Ali je Njegovi prevzvišenosti znana odredba vojnega ministerstva, s katerim se je slovenščina v 7. pešpolku odpravila kot polkovni jezik?

2. Ali se hoče g. minister pri vojnem ministerstvu pobrigati za to, da se prekliče ta ukaz, ki žali pravice slovenskega prebivalstva?

Na Dunaju, 24. maja 1892.

Sledé podpisi.

Vravnava valute

danes v prvem branju tudi še ni bila dovršena. Včeraj so govorili Plener, Jax, Schneider in Biankini, danes pa je večino seje potreboval Neuwirth, ki velja kot poseben strokovnjak, pa je bil od finančnega ministra nemudoma dobro zavrnjen. Kaj več o meritorični razpravi pišem prihodnjič. Jutri bo menda konec te razprave, ker se seja prične že ob 10. uri dopoldne. Današnja je trajala do 1/5. uro.

Radikalna demonstracija.

V.

Predstojéče peto poglavje člankov, katere objavljamo pod naslovom: „Radikalna demonstracija“, nam je nepričakovano oskrbel naš najnovejši so-trudnik g. dr. Ivan Tavčar. Poslal nam je namreč dolg, deloma popolno nestvaren „popravek“, katerega bi smeli brez skrbi vreči v koš, a ga kot pravecati „ni rime, ni raison“ g. dr. Tavčarja objavimo. — Popravek se glasi:

Slavno vredništvo!

Z ozirom na zadnji članek, priobčen zadnjo soboto v štev. 116 Vašega lista, prosim, sklicevaje se na predpise tiskovnega zakona, da priobčite ta-le popravek:

Ni res, da sem pri nedeljskem shodu „Slovenskega društva“ hotel smešiti nameravani „Katoliški shod“. Jaz sem, omenjajé pisavo „Slovenčev“, le omenjal, da bi se v nasprotnem taboru silno kričalo, če bi naši listi o bodočem „Katoliškem shodu“ tako pisali, kakor je pisal „Slovenec“ o shodu „Slovenskega društva“.

Pristavil pa sem takoj, da naši listi ne bodo tako pisali, ker tudi svojim nasprotnikom nočemo kratiti njihovega prepričanja.

Ni res, da sem dedič gosp. Luckmanna, pač pa je resnica, da po gosp. Luckmannu ničesar poddodal nisem.

Res je, da sem bil na 19. dan julija 1891 na Vrhniki; ni pa res, da sem bil takrat pooblaščenec vseh dedičev rajkega gosp. Luckmanna. Takrat zastopal sem samo svojo ženo, ki pa je samo z 2/3 lastnika tistega idiličnega mlina pri mostu, ki veže Vrhniko s Hribom.

Luckmannovi dediči so samo z 2/3 lastniki tega mlina, ostala tretjina pa je last gospe Marije Jelov-

šek, ki je, kakor znano, tašča gospoda vrhniškega župana.

Jaz sem, kakor rečeno, pri dotični obravnavi zastopal samo svojo ženo, za ostala dva dediča pa nisem imel pooblastila.

Občina vrhniška tedaj ni zahtevala, da bi se odstopil vogel imenovanega mlina proti primerni odškodnini. Zahtevala pa je, da naj se jej odstopi brezplačno toliko sveta, da bi se bila morala podreti cela ob cesti stoječa glavna stena, in zahtevala je, da naj bi lastniki mlina vse primerno na svoje troške prenapredili in prezidali. Vsled tega bi se bilo edino stanovanje v mlinu tako zožilo, da bi tedanji mlinar s svojo rodbino, ki je imel pravico, v mlinu prebivati do sv. Jurija 1892, v njem več stanovati ne bil mogel.

Mlinar je torej z vso silo ugovarjal proti vsaki prenapredbi, na kar so vsi solastniki se izrekli, da občini, ki itak ni revna, nočejo podariti zaželenega prostora.

S tem je bila zá-me, ki itak nisem bil pooblaščen, tuje premoženje razdajati, stvar dognana.

Res je tudi, da je občina pozneje, ko se je od druge strani za mlin ponudila kupnina 1500 gld., ponudila od svoje strani 800 gld.

Res pa je tudi, da so to ponudbo vsi solastniki, vštévši gospo taščo vrhniškega župana, odklonili.

Ni pa res, da bi bila občina pozneje kako višjo ceno ponudila; pač pa je res, da je mlin pozneje gospa Marija Jelovšek sama kupila, in sicer za 1582 gld.

Ni res, da se je pri prodaji drugih stavb v zadnjem trenutku brzojavno odpovedala prodaja edinega mlina, pač pa so vedno vsi solastniki se izrekli, da bodo mlin prodali še le o sv. Juriju, ko bode ponehala najemna pogodba.

Ni res, da se je občina zaradi nujnosti oškodovala za par sto goldinarjev; pač pa je res, da bi bil most mnogo več stal, če bi bila občina ali mlin kupila, ali pa nekaj prostora odkupila.

Gledé na vse to tudi ni res, da bi bil jaz kot pooblaščenec dedičev rajkega gosp. Luckmanna lahko odstopil vogel imenovanega mlina vrhniški občini proti primerni odškodnini.

Ne tajim pa, da bi se ne bil proti zastopnikom občine, ki so me v tej zadevi za posredovanje prosili, naravnost izrekel, da za tako posredovanje nisem prava oseba, in to zaradi tega ne, ker je bil občinski zastop malo dnij poprej sklenil, da gosp. Lenarčič ne sme nastopiti kot kandidat „Slovenskega društva“.

Dr. Ivan Tavčar.

Ako je bil blagovoljni čitatelj tako potrpljiv, da je prečital to dolgo ovračanje, pri katerem vsled samega gostobesednega dokazovanja ni najti veljavnih dokazov, ki bi opravičevali doposlani popravek, prebere naj tudi nastopna pojasnila:

Gledé besed gosp. dr. Tavčarja o „Katoliškem shodu“ ostanemo pri tem, kar smo pisali, ker jih tako umevamo, kakor jih je umevala zbrana inteli-

genca na „Slovenskega društva“ javnem shodu, ki je spremljala omenjene besede gosp. dr. Tavčarja o „komedijantih v črnih in rudečih talarjih“, kakor „Narod“ poroča z „burno veselostjo in dolgim plaskanjem“.

Da besede prav tolmačimo, to nam spričuje v svojem popravku tudi g. dr. Tavčar, ko pravi, „da tudi nasprotnikom noče kratiti njih prepričanja.“

Tu je gospod dr. Tavčar jasno označil svoje stališče gledé „Katoliškega shoda“. Ali potem o njem narodno-napredni listi previdno molčé, ali ga pobalinsko smešijo, to stvari nič ne spremeni, to je le vprašanje strankarske taktike.

Gledé dolgega popravljjanja našega poročila o prodajanju „idiličnega mlina“ na Vrhniki ne bomo hodili, kakor popravljatelj liki mačka okoli vrele kaše, pač pa to-le omenimo: Dokazano je iz popravka dr. Tavčarjevega, da dediči, med katerimi je bil tudi dr. Tavčar kot zastopnik svoje blagorodne gospe soproge, niso hoteli brezplačno odstopiti mlina občini, „ki itak ni revna“, tudi ga niso hoteli prodati občini za 800 gld., pač pa so ga drugam prodali za 1582 gld., in res je, da dr. Tavčar nič ne pové, da bi bil nagovarjal dediče, naj v občini blagor prodajo mlin po znižani ceni. Naravnost tudi sam pové dr. Tavčar, da on ni bil prava oseba za to, in sicer iz strankarsko-političnih ozirov ne, ker je bil občinski zastop malo dnij poprej sklenil, da g. Lenarčič ne sme nastopiti kot kandidat „Slovenskega društva“.

S tem pač dr. Tavčar sam najjasneje dokaže, da ima on najmanj uzroka, kogar-koli nadzorovati, kako privatne svoje interese druží s skrbjo za občini blagor, in da je njemu končno tudi več na interesu ožje stranke njegove, nego na blagru slovenskega naroda sploh. Tudi to moramo pibiti na steno.

Gledé stvari torej nam dr. Tavčar ni nič novega povedal, v zavijanju se je pa zopet skazal po svoji navadi. To delo bi si bil pa lahko prihranil, kajti v tej stroki ga že davno poznamo kot strokovnjaka, ter radi priznavamo: „De cette église il est le sacristain“.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. maja.

Notranje dežele.

Vrejenje valute. Levica povsod zastopa le interese raznih židovskih bogatinov. To je posebno jasno pokazala tudi v valutnem vprašanju. Plener je dal v zbornici razumeti, da njegova stranka drugače ne more glasovati za vrejenje valute, kakor da se takoj vpelje plačevanje v zlatu. Namen je očividén. Židje bi si nakupili mnogo zlata in vlada bi ga morala od njih kupiti za visoko ceno. Najbrž imajo že sedaj židje mnogo zlata nakupljenega in se bojé zgube, ako bi vlada polagoma uvajala zlato veljavo. Zaradi tega Plener sedaj pritiska, da se takoj izvede plačevanje v zlatu. Sedaj je tudi jasno, zakaj so dunajski židje napenjali vse sile, da so Plenerja obdržali v državnem zboru. — Dr. Stein-

(Dalje v prilogi.)

a vi ste pa iz nje napravili čisto primerno obleko meni in še vrh tega svojemu sinčku?!

„No, ker ravno želite in se radi dečkove obleke ne hudujete tako, kakor bi menda kdo mislil — hočem vam stvar pojasniti. Vidite gospod Debeljakovič, to vam je tako-le: jaz imam samo jednega sina, moj tovariš Hirsch pa ima dva.“

„Aha“, zagodrnja gospod Debeljakovič ter se poslovi.

Pravijo, da od tistega časa naš rojak ni nikoli več robe za svojo opravo sam kupoval, nego kupil si je vsakikrat že narejeno obleko. A tudi pri tem svojem kupovanju je imel gospod Debeljakovič dokaj sitnostij: hodil je siromak od prodajalnice do prodajalnice, predno je našel svojemu obilnemu trupu primerno obleko.

No — mesto, v katerem je živel, ali še morebiti sedaj živi gospod Debeljakovič, je precej veliko: v njem je mnogo prodajalnic, med temi tudi ona, v kateri je našel naš gospod Debeljakovič hlače, v koje mu je bilo možno spraviti debel svoj trebuh.

Ce pridejo te vrstice pred oči tudi gospodu Debeljakoviču (ako še ni umrl), prosim ga, naj mi ne zameri, da sem objavil na tem mestu kratek odlomek iz njegovega življenja. A. K.—i.

Črtica o somatologiji.

(Po predavanju dr. Žlobudrala priobčuje za kratek čas Lužarjev Francelj.)

6. Nos.

Dasi oči nikdar ne morejo „v lase skočiti“, zabranjuje jim poseben mejnik, ki mu pravimo nos in je najznamenitjša reč pri človeku, ker ima hrbet spredaj, peruti spodaj in korenino zgoraj. Nos z očmi vred je živ „stereoskop“, ki sedi, kakor hrib mej dvema dolinama. Ker je najočitnejši del obraza, ima ga tudi vsakdo v časih. Večje sramote si skoraj ne moremo misliti, kakor če bi kdo vpričo ljudij človeka za nos vlekel. Tudi otrok se ustraši, če mu zažugaš, da mu boš nos odtrgal. So pa vendar ljudje, ki se dadó (ali vsled kratkovidnosti ali neprevidnosti) „za nos voditi“.

Nos nam je potreben, kakor dimnik pri hiši, da ž njim dihamo in vohamo. (Nekateri celó govoré skoz-enj, kar pa ni baš blagoglasno.) Gledé politične barve je strog „radikalec“, ne le zato, ker ima korenino (radix), marveč, ker se za našo voljo prav nič ne zmeni, ampak se vedno po svoje „komandira“. Naj ga človek še tako „viha“, stopi vendar takoj v svoj navadni položaj. Po obliki loči se v več vrst. Najlepsi in najpravielnejši je grški, ki se kot „rariteta“ nahaja še pri Angležih. Njemu najbolj podoben je rimljanski, kakoršnega je

imel baje Napoleon I., iz česar nekateri ljudje sklepajo, da mora biti vsak človek posebno močan, če ima tak nos. Potem razločujemo še modrijanski, upognjeni in judovski nos. Za nas je poseben zlasti znamenit, ker se po njem že od daleč pozna, je li človek iz rodu Abrahamovega ali ne. Nekdo je na semnju vprašal judovskega prodajalca: „Der Nase nach zu urtheilen, scheinen Sie ein Jud zu sein, nicht wahr?“ — „Wie haisst,“ odgovori mu ta, „ein Jud? Ich kann ja auch von einem Juden der Sohn sein!“

Da je te vrste nos najstarejša „sorta“, vidi se že iz tega, ker je (menda vsled starosti), že čisto „puklasto-zakrivljen“. „Stammvater“ judovski moral je pa še večjega imeti, ker se njegovi mlajši še sedaj tako radi pobahajo: „Unser Vater Abraham war ein grosser Jud“. Ljudje s takim nosom prištevajo se skupohom, oderuhom, če ravno so včasih tudi izjeme.

Nos mora pa tudi marsikaj prestati. Kdor n. pr. nima časa koga zmerjati, dá mu jih „pod nos“, pa ravno toliko zaleže, ako pa ne, se mu pa vsaj nos „pobesi“. Tak gre potem domov s „potepenim“ nosom. Če nos nič dela nima, damo mu „šnofati“, kar imajo pravi „šnofarji“ tako radi, da si nekateri želé mesto dveh ušes dva nosa.

Veliko sitnosti mora prestati zlasti pri vojaških novicah, n. pr.: „Mensch, die Nase herunter!...“

wender se je pa pri neki priliki odločno izjavil za vredenje valute. „Deutsches Volksblatt“ mu zaradi tega predočiva, da hrepeni po kaki boljši službi.

Mladočeti. Nedavno je dr. Grégr rekel, da Čehi v državnem zboru ne bodo ničesar dosegli in da je deželni zbor njih glavno torišče, kjer bodo dosegli tudi uresničenje češkega državnega prava. Vodja Mladočehov je pa bil nekaj drugih mislij. Pred trinajstimi leti je bil izdal knjižuro, v kateri med drugim piše, „da ni od cesarja pričakovati premembe ustave po drugem, kakor po ustavnem potu, in ta pot pelje skozi državni zbor.“ Na drugem mestu pa pravi: „Nikdo ne more trditi, da se v državnem zboru ničesar doseči ne dá, temveč se more mnogo doseči, ali mi moramo tja poslati prave močje.“ Iz povedanega je pač jasno, če Mladočeti na Dunaju ničesar ne dosežejo, da niso volilec izbrali pravih mož. Kdo morda poreče, da se je dr. Grégr tedaj motil, ali sedaj se je prepričal, da tedaj ni imel prav. Kdo pa potem more reči, da se dr. Grégr in tovariši čez nekaj let ne prepričajo, da se tudi sedaj motijo.

Proti dijaškim agitacijam. Moravski dijači, ki študirajo v Pragi, so sklenili, da bodo agitovali v svoji domovini za Mladočeha. To že delajo razširjajoč mladočeške liste in druge podobne spise po Moravskem. Na shodu političnega društva v Prerovu, je poslanec Slama tako delovanje ostro bičal. Shod je sklenil resolucijo, da se mladina, bodisi tudi visokošolska, nima mešati v politiko in se vsiljavati za politične vodje narodu. Če bodo dijači razširjevali mladočeške nazore, bode društvo si prizadevalo stariše prepričati, da dijači spadajo v šolske klopi, ne pa v politične klube. To je pač umestna beseda.

Dunaj. Na Dunaju baje mislijo napraviti uniforme za mestne uradnike. Ker imajo vsi državni uradniki uniforme, mislijo si mestni očetje dunajski, da pač ne gre, ko bi mestni uradniki hodili v navadnih suknjah. Skoraj gotovo bodo Dunaj v tem oziru posnemala še druga mesta.

Bukovina. Kdo bode bukovinski deželni glavar, še ni odločeno. Toliko je gotovo, da dosedanjí deželni glavar baron Vasilko ne bode. Vlada hoče baje delati na to, da v deželni odbor pride tudi kak Rusin.

Hrvaška. O volilni svobodi na Hrvaškem skoro ni mogoče govoriti. Volilni oklice stranke prava je bil konfisciran v prvi izdaji. V drugi izdaji pa seveda manjkajo bistvene točke. Kakor se govori, je ta stranka hotela v svojem oklicu naglašati, da se morajo Hrvaški pridružiti dežele, ki pripadajo k njej po zgodovinskem ali pa po narodnem pravu. Nas bi jako veselilo, če res stranka prava priznava tudi narodno pravo, ali vsekakor se pa mora reči, da se to nič prav ne vjema z njeno dosedanjjo politiko. Vidi se torej, da slovanske stranke, ki se v Avstriji opirajo na zgodovinsko pravo, nekako čutijo, da to stališče nikakor prav ne ugaja potrebam slovanskih narodnostij in so zatorej prisiljene semtertja postaviti se tudi na narodno stališče. Tudi pri Mladočehih se je to že opazovalo.

Ogersko. V državnem zboru je zadnji čas jako burna debata o budgetu ogerskega učnega ministerstva. Skrajni levičarji so porabili to priliko, da zahtevajo, naj se kolikor hitro mogoče uvede civilni zakon. Mnogi liberalci se potegujejo za enakopravnost židovske vere. Nekateri poslanci zahtevajo avtonomijo katoliške cerkve. Poslanec Todor je pa odločno zagovarjal katoliško stališče. Zakon

iz 1865. leta naj se tako premeni, da se imajo otroci iz mešanih zakonov odgojiti le v katoliški veri. Od ta zahtere katoliška duhovščina odstopiti ne more. Taka želja je tudi opravičena v državi s tako odločno katoliškim značajem.

Vnanje države.

Se. Stol. Kard. Ledochovski je kot prefekt propagande poslal pismo ameriškim škofom, v katerem jih opozarja na graje vredna prizadevanja naroda pri izpraznjenju škofijskih sedežev proti obstoječi pravi, postavljati kandidate, po shodih kandidate proslavljati ali jih pa zaničevati. Pri vsem tem se pa hoče le kak rojak spraviti na škofijski sedež, kakor bi korist cerkve ne imela prednosti pred individualnimi koristmi. Kako se volijo škofje v Združenih državah, je trdno določeno, in te določbe se ne smejo premeniti v korist zasebnikov. Omenjene razvade slabše cerkveno disciplino in sejejo razpore. Škofje naj torej skrbé, da prebivalstvo izvé, da se bodo vsake agitacije razbile ob odločnosti apostolskega Stola.

Rusija. Generalni major Viktor Vasiljevič pl. Waab je imenovan mestnim načelnikom v Peterburgu in je že nastopil svojo službo. V svoji okrožnici policijskim uradom pravi, da se bode držal politike svojega prednika, generala Gresserja.

Francija. V Grenoblu je bil shod katoliške mladine. Tega shoda udeležilo se je več konservativnih politkov in slišali so se jako pomenljivi govori. Descottes je rekel mladini, da mora obstoječo državo obliko, to je republiko, priznati ne le z usti, temveč tudi v srcu. Dežela mora čutiti, da teh naredb več ne pobijate, temveč jih smatrate za pridobljene in neoporekljive, kakor je v Angliji monarhija ali pa v Švici in Ameriki zvezna pogodba. Potem bodete, če bodete imeli tisto moč, kakor jo imajo katoliki v Belgiji ali pa v Nemčiji, velika konservativna stranka, po kateri dežela hrepeni. Grof de Mun je pa rekel, da se hoče v politiki ravnati po navodilih svetega očeta. Vsakdo naj se po svojih močeh in letih udeležuje novega gibanja. Vi mladi močje, ki nemate politične preteklosti, se lahko odrečete vsakemu sovraštvu in to gibanje srečno dovršite. Živahno odobravanje je sledilo tem besedam najboljšega govornika konservativne stranke na Francoskem.

Francija in Nemčija. Mnogo hrupa po nemških listih je prouzročilo to, da predsednik francoske republike pride v Nancy k neki dijaški slavnosti, h kateri je povabljenih več inozemskih dijakov razven nemških. Nemški listi izražajo bojazen, da bode to nekaka protinemška demonstracija. Najbolj jih pa vznemirja, da bi k tej slavnosti utegnili priti kdo iz Alzacije ali Lotaringije. Proti nekemu časnikarju se je francoski ministerski predsednik Loubet izjavil, da ta hrup po nemških listih ni opravičen. Carnotovo potovanje javnega mnjenja ravno tako ne more vznemiriti, kakor ga ni lansko Carnotovo potovanje v Nizzo, ki je prav ob italijanski meji. Oblastva bode že preskrbela, da se bode vse mirno izvršilo.

Nemčija. V nedeljo je v Mannheimu bil shod svobodomiselnih stranke. Ta shod je bil dobro obiskan. Kot največji vspeh svoje stranke so govorniki sveda proglasili to, da se je umaknila šolska predloga. Posebno odločno so pa vsi govorniki obsojali protisemite, kar je čisto naravno, kajti ta stranka jo prva zagovornica židovskih kapitalistov.

Grško. Deljanis je odpotoval v Pariz. Novi zbornici se pa snideta dné 10. junija.

Portugalsko. Pripravlja se baje neka intriga, da bi vrgli vse ministerstvo. To bi bilo obžalovati, ker sedaj bi ministerska kriza le napravila velike zmešnjave v deželi.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, dné 24. maja. (V taboru židovske internacionale.) Če razsoden človek opazuje delovanje in postopanje slovenskega radikalnega glasila do poslednje pičice, vrija se mu nedvojbeno uverjenje, da ta list končno deluje za židovsko internacionalo, katera je najnevarnejši sovražnik slovanskim narodom. Početkom šestdesetih let osnovalo je nemško židovstvo parlamentarno formacijo pod geslom liberalizma, in glej, ta publi in laznjivi liberalizem, kateri je v istini avstrijske narode izsesaval, veri in narodu odtujeval, da bi jih mogel tem sigurneje ugonobiti, osvojili so si i naši naprednjaki.

Ker pa je med slovanskimi narodi, in posebno med slovenskim vera, religioznost najlepši dokaz in znak narodnega značaja in sile, odtuja je isti narodu ta ljud, kdor mu smeši njegovo vero, to čini dosledno „Slov. Narod“, in po tem potu deluje složno z židovsko internacionalo zoper slovenski narod.

„Slov. Narod“ bode morda temu ugovarjal in se bode zatekel k navadnemu svojemu izgovoru, da se ne bori zoper vero, temveč zoper klerikalizem in njega „klerikalno pritlikino“, toda na te limanice mu ne sede noben človek s zdravim razumom. Čuden je ta pojav, kadarkoli se židovsko-nemška glasila jamejo zaletavati v rodoljubno slovansko duhovščino, da jim takoj priskočita na stran dva slovanska radikalna organa, namreč „Slov. Narod“ v Ljubljani in „Národní Listy“ v Pragi.

Svedoki takega čina bili smo baš zadnje dni. Dunajska „Deutsche Zeitung“ se je namreč posmehovala te dni predlogu za osnovanje slovanske lige na javnem shodu v Henrikovem Gradcu, spremlja joč ta predlog s to-le opazko: „Radi bi videli čisto narodno Gorgonino glavo avstrijskih Slovanov, oproščeno fevdalne, klerikalne in nazadnjaške primesi in drugih sličnih dvojljivih tokov, — no, bil bi pred njo kaj majhen strah!“

Te besede pale so takoj na glasne strune „Národnih Listov“, ki so odgovorili, da jih liberalno prepričanje sili do izjave, „da se v tej mešanici zlo miselnosti in posmešnosti skriva i — zdravo zrno namigljaja, kateremu naj bi sledili vsi slovanski narodi.“ Dalje pravi napominani list g. dr. Julija Grégra: „Vsa tri svojstva dvojljivih tokov so med avstrijskim Slovanstvom importovana oblagó, več ali manj vsepljeno nasilno slovanskemu telesu.“

Zlasti „klerikalizem“ se nastopno ocenjuje v listu: „Klerikalizem je v pravem pomenu besede dete tuje rimsko-nemške ljubezni. On se pri nas izdaja za breznarodnega ali mednarodnega, on proglasa v svojih glasilih, da je previdnost narodnim jezikom določila samo začasni namen; on pri nas

Wollen wohl Sternschnuppen schlecken?!“ ali: „Kerl, ich habe ‚Stillgestanden‘ kommandirt und Sie machen noch Freitübungen mit der Nase!“

Posebna lastnost njegova je občutljivost. Otrok se samo joka, če ga malo udariš, nos pa precej kri pokaže. Gledé velikosti je dolg ali kratek. Za vohanje je dolg nos sicer dober, pa vendar je v slabem imenu, ker se le prerad v vsako reč „vtika“, posebno če je dalji, kakor pamet. Med dolge nosove se prišteva zlasti nos povodnega moža, ki je baje tolik, kakor „kuhalnica“. Pri gospodi pa nos nadomešča „zmerjanje“. Kdor je bil kregan, pravijo, da je „nos“ dobil, ki se dá tudi prenesti, n. pr. „Müller, ich hoffe, Sie werden sich die Nase wohl hinter die Ohren schreiben!“ To je jako tolažilno za visokošolce. Če je kateri pri „menzuri“ nos zgubil, naj po dovršenih študijah stopi v državno službo, tam ga čaka marsikak „nos“. Na nos je človek posebno nevoljen, kadar je nahoden, ali pa če ne vidi sreče, dasiravno mu je včasih „pred nosom“. Ker pa na to, kar nam na nosu sedi, najraje pozabimo, zato tudi marsikdo išče načine, pa jih ima na nosu. Zato bi nos lahko tudi prištevali to vornim živalim, ker mora toliko ljudem nosčnike nositi; zatorej navadno „špeglar“ pravi, da mora vselej prej nos „nakleniti“, predno hoče kako stvar čitati, pisati, ali sploh natančneje

ogledati. Kdor ima slabo vest in se zaradi tega ne upa blizu, pravimo, da nekaj „voha“, kar mu pa ne „diši“. Kdor bi celo dopoldne na miru sedel, porabi nos za solnčno uro; kadar na nobeno stran ne dela sence, je ravno poldne.

Po svoji kakovosti ima več imen, kakor: kumara, tepka, čutara, smrček, harmonij itd., zlasti vojaki podčastniki so zelo iznajdljivi v tem obziru. N. pr. „Kann das Nasenvieh schon wieder nicht vom Querbaum herunter! Lassen Sie 'mal Ihre Gurke nach vorne fallen, dann werden Sie schon das Uebergewicht bekommen!“ — ali: „Stecken Sie doch den verdammten Riecher in die Höhe! Die alte Gurke ist nicht mehr, wie der neunte Knopp!“ — „Sie, Mayer, geben Sie Acht, dass Sie nicht über einen Stein stolpern — wie leicht können Sie fallen und sich eine vorschriftswidrige Nase holen!“ — „Müller, thun Sie Ihre grosse Nase zurück! Das ist überhaupt keine Nase, das ist schon mehr ein Balkon!“ — „Aber, Einjähriger Maier, stellen Sie doch noch ein halbes Dutzend Zinnkannen auf Ihr antikes Rauchfanggesims!“

Po svoji barvi pa najbolj slovi „rudečkasto-višnjevi, kakoršnega dobéčasom taki ljudje, ki radi in pogostoma vživajo „starke Geister“; je pa eno in isto, če pijó „beruš“ ali pa „šampanjca“. Ker

tak nos v tami „fosforascira“ (schillert = Schiller-nase), zatorej se dá porabiti tudi mesto svetilnice; pri takem človeku je po navadi „večerna zarja“ intenzivnejša, kakor jutranja.

Da nos laglje diha, ima dve nosnici, to pa zato, da človek, kadar je nahoden, vsaj skozi eno lahko diše. Tudi te nekateremu „koprolu“ niso všeč, n. p.: „Hat der Kerl ein Paar Nasenlöcher! Das ist ja der reinste doppelte Hundestall!“ — Kadar je človek nahoden, mora tudi večkrat „kihniti“, kar je zanj lahko nesreča. Ko je nekoč prišel sodnik v ječo ogledovat svoje „jogre“, vpraša enega: „No, kaj pa je Vas spravilo semkaj?“ — „Nahod, — gospod.“ — „Kako je to?“ — „Prav lahko! Ko sem lezel skozi okno, bil sem ravno nahoden in sem moral kihnuti. Gospodar se je zbudil, vjel me, — in sedaj sem tu!“

Nos nam lahko služi kot kačipot, če ni na stran zasukan. Nos ima pa tudi svojo vrednost, tako da se človek nanj lahko omoži ali pa oženi. N. pr. Če pride k ženitbenemu posredovalcu človek brez „dota“ in ga oni vpraša: „Koliko imate premoženja?“ „Nič.“ „Ni res“, odgovori mu ta. „Vi imate n. pr. nos, kaj ne? Bi ga li dali, če bi Vam kdo dal 2000 gld.“ — „Ne!“ — „Torej bom zapisal: ‚Neveste išče mlad človek, ki ima neko dragocenost, vredno 2000 gld.‘“

zapira cerkve vernim slovanskim katolikom, Čehom na Dunaju, Hrvatom in Slovencem na jugu. On ostruplja delovanje istinito narodne duhovščine in razširja sramotno natolcevanje zoper slav-nega rodoljubnega hrvatskega vladiko (!). On preganja v Galiciji, Bosni in Ercegovini in v Dalmaciji cirilo-metodejsko volilo v zvezi z Rimom. On preganja iz parlamenta, odstavlja profesorje, podi s spomenskih krajev (Velehrad) duhovščino, ki stoji na strani slovanskih narodov, bodisi to na Moravskem, na Češkem, ali v Slovencih in Hrvatih. Brez tega klerikalizma bi se oddahnili ne samo slovanski narodi, temveč bi pozdravljali njega odstranjenje kot prvo znamenje, da Rim začenja stališče svoje v slovanskem svetu vsaj umevati, kakor zdaj francosko republiko. Radi samih Wicingov v katoliški hirarhiji med slovanskimi narodi ni doslej prostora za Cirila in Metoda. Čim preje ta klerikalizem doigra med avstrijskimi narodi svoje ulogo, tem bolje, o tem bodi uverjena „Deutsche Zeitung“.

Z vsi odločnostjo zavračamo domnevano noto, govoreča o breznarodnosti ali mednarodnosti — „klerikalizma“. Baš ta lažnjivi liberalizem je internacionalen in brezнародen, ki kakor kuga uničuje vse boljše pojave v narodnih odnosih, in baš ta „klerikalizem“ se mu upira moško in neustrašeno, ker zoper njega gradi jezove v obrambo narodnega svojstva, čegar najvažnejša podstava je religiozitet! To vidimo na Francoskem, kjer katoliška duhovščina bije junaški boj zoper židovsko internacionalo, katera z najvišjih višin družbe, do katerih se je provzpela, začenja razdvajati narod, da bi ga mogla izžemati! In kako je pri nas? Nismo li svedoki enakih prizorov? Naši radikaleci in naprednjaci, z vsega sveta nabrane nauke mečejo med slovenski narod, in njih zveza dokazuje, kako „narodno“ je njih delovanje.

In kaj porečemo na predbacivanje, da klerikalizem preganja vladiko Strossmayerja?! Vsaj je bila baš in je še doslej stranka hrvatskih radikalcev, katera je surove napade in hujskanja izzivala zoper apostolskega moža, kakor je Strossmayer, zoper moža, v čegar osebi se osredotočuje preporod in kulturni razvitok hrvatskega naroda!

Hrvatsko dijaštvo, zapeljano po radikaleih, spremlja škofa Strossmayerja z zaničevanjem — to dijaštvo in ta radikalna stranka je v duševni dotiki z našimi radikaleci, kateri jih povsodi podpirajo in imajo dokaj na vesti, da je prišlo tako daleč na Hrvatskem.

Tako, radikalna gospôda, stojte stvari! Ne „klerikalizem“, temveč podivjani radikalizem vaše fasone prireja na Hrvatskem sramotenje možu, kakor je slavni vladika Strossmayer!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. maja.

(„Rudeči križ.“) Dne 23. t. m. vršil se je redni občni zbor deželnega pomočnega društva rudečega križa za Kranjsko. Občni zbor otvoril je I. podpredsednik gospod ces. svetnik Ivan Murnik ter pozdravil navzoče, med temi ekselence c. in kr. podmaršala pl. Watteka in c. in kr. štabnega nadzdravnika dr. Stangla. Potem je naznanil, da je bila družba „Rudečega križa“ kakor tudi deželno društvo za Kranjsko za uspešno delovanje v letu 1890 odlikovana po najvišjih priznanjih. Vsem podpornikom društvenih interesov izrekel je zbor najgorkejšo zahvalo, posebnost pa Nj. ekselenci gosp. knezoškofu dr. Missiji, gospodu deželnemu predsedniku baronu Winklerju, g. predsedniku deželnega sodišča Franu Kočevanju, gosp. dvornemu svetniku Karolu Plahkiju, gosp. deželnemu glavarju Otonu Deteli, g. županu Petru Grasseliju in g. predsedniku okrožnega sodišča Franu Gerdešiču v Novem Mestu, dalje kranjski hranilnici, kranjskemu deželnemu zboru in ljubljanskemu časopisju. Za avstrijsko armado naročila je družba „Rudečega križa“ 700.000 obvezil, za katera bo deželno društvo za Kranjsko v 5 obrokih plačalo znesek 385 gld. 90 kr. Posel deželnega poročevalca v vojnem času prevzel je gospod cesarski svetnik Ivan Murnik, poročevalca v dveh bolniških postajah v Ljubljani pa bodeta gosp. deželne vlade svetnik dr. Fr. Keesbacher in gosp. dr. Jos. Staré. Število gospodov zdravnikov, kateri so obljubili v vojnem času brezplačno lečiti bolne ali ranjene vojake, se je zdatno pomnožilo. Za to so se oglasili naslednji gospodje zdravniki: dr. J. Dornig, Fran Finz, dr. J. Kapler dr. J. Mader, Ant. Paichel in dr. Fran Zupanec. Mestna občina prepustila je dru-

štvu za vojni čas bolnico pri južnem kolodvoru. Število ponudb za brezplačno privatno oskrbovanje bolnikov in ranjencev se je tako pomnožilo, da ima sedaj društvo 8 takih ponudb za 16 časnikov in 17 mož na razpolaganje. V pospešitev društvenih interesov naročilo si je društvo 200 iztisov brošure barona Horsta in jih razdelilo po deželi. Društvo štelu je v pretečenem letu 3 častne člane in 207 rednih članov. Društvu je z letom 1892 pristopilo 48 novih članov. Računskemu zaključku, katerega je prečital društveni tajnik g. Alojzij Merlak, je povzeti, da je bilo dohodkov 2473 gld. 76 kr. in izdatkov pa 545 gld. 21 kr. Koncem leta 1891 znašalo je premoženje 9660 gld. 42 kr. v gotovini in 550 gld. v vrednostnih papirjih, premoženje se je tedaj pomnožilo za 1928 gld. 55 kr. Podružnice društva — katerih je 17 — imele so 541 udov in premoženja 4246 gld. 28½ kr. v gotovini in 95 gld. v vrednostnih papirjih. Prispevki, ki jih je plačalo 11 podružnic, znašali so 253 gld. 43 kr. Potem se je vršila nova volitev odbora. Izvoljeni so bili naslednji gospodje: Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. Emil Bock, Jakob Čik, Peter Grasselli, Gustav Habit, Vinc. Hübschmann, dr. Frid. Keesbacher, Emerik Mayer, Ivan Murnik, Henrik Sajic, Albin Ahčin, Fran Doberlet, Ferd. Mahr, Gabrijel Piccoli, dr. Jos. Staré; zadnjih pet gospodov za podružnice. Za preglednike računov izvoljeni so bili gospodje: Viktor Colloretto, Karol Karinger, Fran Ravnikar, Josip Kušar, Anton Klein; zadnja dva gospoda za namestnika. V stalno sodišče so bili poklicani gospodje: Josip Martinak, Karol Pleško, dr. Jos. Račič, Ludovik marquis Gozani, J. Merk; zadnja dva gospoda za namestnika. Novo izvoljeni odbor je v seji istega dne zopet izbral dosedanje predsedstvo, namreč predsednika gospoda Emerika Mayerja, I. podpredsednika gosp. Ivana Murnika in II. podpredsednika g. dr. Friderika Keesbacherja. Za društvena odposlanca pri zveznem zboru na Dunaju izvolil si je odbor gosp. dr. barona Pascotini-Juriskoviča in g. dr. Andreja Ferjančiča; prvi zastopal boče ob enem podružnice.

(Osebnost.) Deželni glavar kranjski, g. Oton Detela, je imenovan načelnikom komisiji za pogozdovanje Krassa.

(Umrla) je nočoj tukaj po daljši bolezni posestnica gospa Ana Rüger, mati znanega trgovca na Poljanah, v 85. letu svoje starosti. Ranjca je bila pobožna in blaga gospa ter posebno usmiljena do revežev. Pogreb boče jutri popoldne ob ½ 6. uri. Naj v miru počiva!

(Umrl) je te dni v Komendi pri Kamniku Jurij Mejač, stari oče vrlega narodnjaka Andreja Mejača. Ranjci se je rodil leta 1800, torej je dosegel visoko starost 92 let; bil je mož stare korenine ter vedel mnogo-zanimivosti iz francoskih časov. N. v m. p.!

(Nameščen) je č. g. dr. Ivan Krek za kapelana v Ribnici.

(Birmovanje v ljubljanski škofiji.) Prevzvišeni gospod knezoškof bodo na svojem prvem letošnjem kanoničnem potovanju delili zakrament sv. birme v naslednjih duhovnijah: Dne 27. maja v Rovtjah nad Jesenicami; 28. maja v Rátečah pri Kranjski Gori; 29. maja na Bohinjski Beli; 30. maja popoldne v Kamni Gorici, popoldne v Ovisiškah; 31. maja na Dobravi pri Kropi; 1. junija v Besnici pri Kranju; 2. junija v Žabnici pri Stari Loki; 3. junija v Retčah pri Škofji Loki.

(Penez — belič). Obzirom na opazko, ki jo je „Slovenec“ v št. 117. z dné 23. maja objavil, nam se z Dobrne dné 24. t. m. piše: Razgovor o novem denarju je danes pač na dnevnem redu. Pri tej priložnosti si v naši občini lahko zvedel, da dosedanjí „ $\frac{1}{10}$ “ pri nas imenujemo „pol krajcarja“ in „vinar“ in — „penéz“. Ta izraz rabi tudi Slovenec med Muro in Dravo, toda izključljivo v množini — „penézi“ — in pomeni isto, kar podrugod označuje izposojena beseda „denar“. V naši občini besedico rabimo samo v jedninini, in sicer za „pol krajcarja“. Gledé „beliča“ pa pisalec teh vrstic sodi, da je to ime ljudstvo o svojem času dalo le srebernemu ali „belemu“ denarju, a „pol krajcarja“ človek menda še ni videl vsaj „belega“, gotovo ne srebrnega. Oče je v tujino odhajajočemu sinu dajal za pot „penéze“ ali „denar“, a mati je priložila po nekolilo „beličev“, naj že so se isti imenovali „šestice“ ali „desetice“ ali „dvajšice“ ali „dvajetice“ ali tudi goldinar ali kako drugače. Pri črnem denarju, kakoršen boče

novi „Heller“, bil bi „belič“ nasprotstvo v stvari. Res je, da sta si „penéz“ in tujec „Pfennig“ v sorodstvu; ali v enakem sorodstvu sta si „penunia“, „Pfennig“ in „penéz“. Naš poročevalec pristavlja: Predno se za novi drobšč doboči ime stalno, ne bo od škode, ako se zanimalci oglašajo po časnikih, saj „več očíj več vidi“.

(Laška bučela.) Nekdo bi rad zvedel, če ima kak bučelar laško bučelo. Dotičnik naj blagovoli našemu uredništvu javiti svoje ime.

(Letni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za Litijo in okolico) boče dné 29. t. m. ob 4. uri popoldne v gostilni g. Treo-ta „na pošti“, na kateri se vabijo uljudno vsi udje. Volilo se boče načelnništvo in poslanci na veliko skupščino, ter sprejemali novi udje. Načelnništvo.

(Komisijonalna vožnja.) V ponedeljek vozil je komisijni vlak preko našega mesta; isti je imel nalog, na progi Dunaj - Trst poskusiti vse mostove.

(Moška kaznilnica v Mariboru.) Minolo soboto dopoldne se iz mariborske kaznilnice odpeljalo 23 kaznjencev z dvema paznikoma v Greifenburg na Koroškem, kjer bodo uravnali neki hudournik.

(Tatvina.) Neki delavec Franc Klemenčič v Mariboru je te dni hotel nastopiti kazni zaradi tatvine. Potoma v zapor mu v neki izložbi „padejo v oči“ pisane hlače, katere je skušal vzeti saboj. Pri tem ga zasačijo ter odvedejo tja, kamor je bil namenjen.

(Trgovsko bolniško in podporno društvo) v Ljubljani imelo boče prihodujo nedeljo ob 10. uri dopoldne v cerkvi Jezusovega sreca sveto mašo za prospeh društva, za vse društvene člane in društvene dobrotnike.

(Iztiran) je iz Trsta socialistiški agitator Jan. Langfeld, rodóm Prus iz Vratislave; v Gradcu je pa redarstvo odpravilo za dobo petih let iz vseh občin graškega okraja v Velikovec pristojnega Jana Dimnika po prestanem štirimesečnem zaporu radi težke telesne poškodbe.

(Proslava župnika Kneippa.) Dne 19. t. m. slavil je znani župnik Kneipp svoj 72letni rojstni dan. Njegovi župljani in gostje, kateri se zdravijo v Wörishofau, priredili so mu zvečer v dokaz ljubezni in spoštovanja veliko bakljado, zastavenčko in kot častno darilo so mu izročili 10.000 mark za zgradbo otroške bolnišnice.

(Goethe ponemčevalec Poljakov.) Goethe je v svoji mladosti priporočal ponemčevanje Poljakov, kar je zaznamovano v 18. Goethejevem letniku („Goethe-Jahrbuch“). Svetoval je ponemčevanje Poljakov s potujočimi gledališkimi družbami, katere naj bi igrale po vaseh nemški, a brezplačno. „Kurjer Polski“ iz tega sklepa, da je Goethe, dasi je bil ženij, vendar imel čuden značaj.

(Shod katehetov v Zagrebu.) Od odbora za katehetski shod smo prejeli naslednji poziv. Že več časa se je govorilo in pisalo, da bi bilo dobro, ko bi se sošli vsi katehetje srednjih, višjih in nižjih ljudskih šol, pa tudi drugi duhovniki, da povedó svoje misli in nazore o svoje službi in nalogi. Že lansko leto se je bilo v ta namen sešlo v Zagrebu nekoliko katehetov na prijateljski razgovor. Na tem shodu so bili vsi mnenja, da se snide občni shod katehetov prej ko mogoče. Na takem shodu bi se posvetovali o vsem, kar se tiče versko-moralne vzgoje hrvatske mladine, o šolskem glasilu na strogo katoliški podlagi, o veroučnih knjigah itd. Brez dvojbe bi bil razgovor na obnem shodu velike koristi dobri stvari. Izbrah so se bili že lansko leto pooblaščenici, da skličejo tak shod, in sicer se boče vršil dné 24. in 25. avgusta 1892. Program: 1. Dne 24. avgusta točno ob 4. uri popoldne boče zasebni razgovor. 2. Dne 24. avgusta javni shod točno ob 8. uri zjutraj s sveto mašo v semeniški kapeli. 3. Po sv. maši pozdrav predsednikov in volitev raznih odborov. 4. Dr. Jos. Horvat, profesor na realki v Oseku poroča: „Kako bi se naše duhovništvo temeljiteje seznanilo z današnjim šolstvom in zanj se zanimalo“. 5. St. Korenić, katehet mestne dekliške šole v Zagrebu, poroča: „Na kateri način bi se pedagogičnemu listu, ki zastopa katoliško šolstvo, najuspešneje materijalno in moralno zagotovil obstanek ter list razširil med učiteljstvom in duhovščino. 6. Slučajni nasveti in razgovori. Želeti je, da bi se tega shoda udeležili tudi slovenski katehetje. Kdor bi se hotel udeležiti, naj naznani do 1. avgusta g. profesorju Karlu Matici na moški učiteljski šoli.

Raznoterosti.

— Grof Aleksander Teleky je te dni umrl na Ogerskem v 72. letu starosti. Preživel je jako nemirno življenje. Leta 1848 in 1849 je bil med ogerskimi vstaji na strani generala Bema. Ko je bila vstaja zadušena, bežal je na tuje ter se vdeleževal raznih bojov; bil je karlist in garibaldinec. Ko se je povrnil domov, pridružil se je opoziciji, bil nekaj časa poslanec in časnikar.

— Strajk. V Novem Jorku je 67.000 zidarjev ustavilo delo, ker zahtevajo večjo plačo.

— Dinamit. Pri nekem židu, ki je dne 18. t. m. hotel pri Sosnovicah prečkati rusko mejo, so dobili 40 funtov dinamita. Zida so zaprli.

— Tudi nasprotnik valute. Na Dunaju je stal te dni pred sodiščem neki Mayer. Sodnik ga vpraša: „Zakaj ste beračili?“ — Mayer: „I, časi so slabi.“ — Sodnik: „Vi ste že bili kaznovani zaradi beračenja.“ — Mayer: „Gospod sodnik, gotovo ne bom nikdar več beračil!“ — Sodnik: „Zakaj ne?“ — Mayer: „Ko bo valuta vrejala, ne bode se izplačalo beračiti, ker bodo namesto krajarjev delili le belice (vinarje).“ — Mayer je dobil tri dni zapora.

Telegrami.

Dunaj, 25. maja. „Wiener Ztg.“ je objavila ministersko naredbo, s katero je ustanovljen carinski svet.

Budimpešta, 24. maja. Danes opoldne sta se dvoborila baron Atzel in dr. Karesay; ta je bil smrtno ranjen. Vzrok dvoboja je bil, ker je baron Atzel dr. Karesaya izbrisal iz imenika udeležencev pri banderiju ob spominski slavnosti cesarjevega kronanja.

Budimpešta, 25. maja. Včeraj zvečer se je zbralo mnogo mladih ljudi, večinoma dijakov, pred kazino, ki so žvižgali baronu Aezelu. Policija jih je razkropila.

Berolin, 24. maja. „National Ztg.“ poroča, da se je že sestavil odbor, ki bo zagotovil zaklad za berolinsko razstavo.

Kodanj, 24. maja. Ruski car z družino se je pripeljal pet ur prej, kakor je bilo napovedano.

Smrtne novice:

20. maja. Edvard Večaj, delavec sin, 3 mesece, sv. Petra cesta 91, katar v želodcu in črevih. — Jožef Zore, mizar, 42 let, Kravja dolina 11, carcinoma.

21. maja. Štefanija Janežič, delavčeva hči, 6 mesecev, Opekarska cesta 15, katar v črevih. — Terezija Drol, sprevednikova žena, 53 let, Kapitalske ulice 13, carcinoma uteri.

22. maja. Janez Lehman, pomožni uradnik, 69 let, Gradaške ulice 8, kap. — Luka Arce, delavec, 80 let, Tržaška cesta 14, exudat pleurit.

V bolnišnici:

20. maja. Franc Ferkolj, delavec, 41 let, vnetica hrbtne možga.

21. maja. Valentin Dušak, gostač, 60 let, srčna hiba. — Ivana Jare, kajzarjeva hči, 5 dni, oslabiljenje.

Tujci.

23. maja.

Pri **Maliču**: Glaser, arhitekt; Zach, Schmidt, Meissner, potovalca; Buxbaum, Koppel, Hock, Sagasser, Bluth, Grünwald, trgovci, z Dunaja. — Hofbauer, Wasserman, potovalci, iz Grada. — Birty, potovalec, iz Zadra. — Kreuzig, potovalec, iz Teplje. — Landegger, trgovec, iz Monakovega. — Pretner, hišni posestnik, iz Redovljice. — Storela, železniški višji nad-

zornik, iz Trsta. — Ratl, inženir, z rodbino, iz Orleansa. — Jadnig iz Beljaka. — Pinther in Alben iz Čikage.

Pri **Stona**: Saus, Rosentritt, Goldhamer, trgovci; Rosenfeld, Ibolo, potovalca; Schneider in Lebka, z Dunaja. — Grubitzsch, trgovec, iz Grada. — Baron Alber s soprogo in Secullie, nadporočnik, iz Trsta. — Domladiš iz Ilir. Bistrice. — Curjel iz Budimpešte. — Fischer s soprogo iz Monakovega. — Hönigman, zasebnik, s soprogo, iz Kočevja. — Globočnik iz Železnikov. — Hanžek, zdravnikova soproga, s sinom, iz Zagreba.

Pri **Južnem kolodvoru**: Eder iz Feldkirchen-a. — Scartezini iz Bregence. — Poledna s Štajerskega. — Zimmer iz Brna. — Reeth, trgovec; Dieterich, inženir, s soprogo, z Dunaja.

Pri **avstrijskem caru**: Podkrajšek iz Idrije. — Santarosa, zasebnik, iz Vidna. — Luchesi s soprogo z Dunaja. — Rob, stavbeni asistent, iz Gorice.

Pri **bavarskem dvoru**: Krašovic s soprogo iz Celja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur
opazovanja	zrakomera v m	termomera po Celsiusu			
7. u. jut.	738.5	14.2	sl. jzap.	dež	
24. 2. u. pop.	738.4	19.0	"	oblačno	8.70
9. u. zveč.	738.9	14.8	sl. vzh.	jasno	dež

Srednja temperatura 16.0°, za 0.5° nad normalom

Cognac,

star, pristen. Naravnost iz Cognac-a (Francosko). Zdravniki ga priporočajo kot sredstvo, ki posebno krepi slabotne, bolne in prebojele. Mala steklenica $\frac{2}{10}$ litra gl. 1.75, velika steklenica $\frac{1}{10}$ litra gl. 3.—

Piccolijeva lekarna

„Pri angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (263) 1

Elegantne solnčnike
navadne vrste
nejše iz zanes-
blaga v največi
po čudovito
dobro poznata

Trpežno izdelane dežnike
in najelegant-
ljivo dobrega
izberi priporoča
nizkej ceni
trvdka

L. Mikusch

213 6—4

15 Mestni trg v Ljubljani Mestni trg 15.

Naročila na **kostumne solnčnike, popravila in preoblačenja solnčnikov in dežnikov**, izvršujejo se najvestneje in poceni. — Po pošti došla naročila sprejemajo in izvršujejo se točno proti povzetju.

Razprodajalcem so natančno razvrščeni ceniki franko na razpolago.

Slovanski bratje!

Praktična goslarska šola
od Ivana Malata. 169 3—1

Izide v 10 snopiščih po 20 stranih. Vsak snopč velja 50 kr. s poštnino. Ta šola je za vsacega Slovana prav lahko umevna, ker obsega prav malo razlag, toliko več pa materiala za vaje, ki je vzet iz velikega zaklada češko-slovanskih narodnih pesni. Doslej so izšli 3 snopiči (1—3) ter se dopolnjejo vsakemu na ogled. **Velebin Urbánek, Praga, I., 305.**

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Razprodaja

Pozor!

Gospo-

dinje

Pozor!

(29) 37

V prodajalnici
Andr. Druškoviča
v Ljubljani,
Mestni trg št. 9/10

dobiva se po najnižji ceni
najboljša modrobela poste-
klenjena ploščevinasta

kuhinjska posoda

Tu dobiva se tudi vsakovrstno hišno in kuhinjsko orodje po najnižji ceni. S tem ponuja se p. n. gospodinjstvom, prečast, duhovščini, gostilničarjem, predstojništvom bolnišnic itd. najboljša prilika svoje hišno in kuhinjsko orodje po ceni spopolniti ali pa si novo omisliti.

Cele kuhinjske oprave za neveste od gl. 15.— do gl. 200.—

Vnanja naročila izvršje se takoj.

Najnižja cena!

Najprimernejše birmsko darilo

so vsakovrstne

zlate in srebrne žepne ure,

katere ima

v veliki izbiri v zalogi in po nizkih cenah

Jos. Černe

260 3—2

v Ljubljani, sv. Petra cesta 2, nasproti frančiškanski cerkvi v Mayr-jevi hiši.

Vozne zvezke

(Rundreisebillets), najpripravnejše in najcenejše **vozne karte** sedanosti, veljavne za vsaki vlak, **letne karte in prirediteljstvo posebnih vlakov** priporoča **Jos. Paulin** v Ljubljani **mejnarodna potovalna pisarna**, kjer se tudi o potovanju po celem svetu vse potrebno brezplačno pozve. — Za pismen odgovor naj se znamka priloži. 206 8

Primerna darila za Binkošti

priporoča uljudno

Fran Čuden,

urar,

preje **J. GEBÄ,**

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11,

ter vabi uljudno preč. duhovščino in št. občinstvo na ogled svoje **velike izborne zaloge** najraznovrstnejših

žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, **stenskih ur z nihalom, ur s stojalom in ur budilnic** (Weckeruhren), **ur z godbo in godbenih valčkov** v ličnih politiranih omaricah, raznovrstnih **veržilo, prstanov in uhanov.**

Cene žepnim uram so naslednje:

Najfinejše nikelnate ure	od gld. 3-80 do	6 —
„ srebrne ure s ključem „	7-50 „	10 —
„ srebrne remontoir-ure „	7-50 „	12 —
„ iste z dvojnim oklepom „	9 — „	18 —
„ zlate ure za dame „	16 — „	35 —
„ zlate ure za gospode „	24 — „	130 —

Garantiram povsem za poštenost pri meni kupljenega blaga; za zanesljivost mehanizma pa poldrugo leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogó prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim tovarniškim blagom, vzlic temu, da **prodajem dobro blago za res nizko ceno.**

Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo — Vnanim naročnikom postrežem po želji z obratno pošto. 17-3 205 38 7

Ilustrovani ceniki na željo gratis in franko.

Ces. kralj. privil.

zavarovalna družba

„Avstr. Phönix“ na Dunaju.

Vplačane delnice in druga jamstva družbe znašajo skupaj čez

4,500.000 goldinarjev avstr. velj.

Družba zavaruje

proti škodi po toči

na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.

Pogoji so **dokaj ugodni in uvedene najnižje stalne premije**, ne da bi bilo treba pozneje **kaj doplačati**; ako bi zavarovanec ne mogel **zavarovalnine takoj plačati**, počaka se celó do žetve. — Škode se **hitro in pošteno cenijo in precej izplačajo.**

Kdor bi želel **zastopstvo prevzeti**, obrne naj se na **glavno zastopstvo v Gradcu**, katero daje radovoljno vsakršna pojasnila v zavarovalnih zadevah ali pa na

glavno zastopstvo v Ljubljani

(zastopnik **Josip Perhauc**)

(3-3) **Šelenburgove ulice šte. 3.** 247 4-2

Menjalnica J. C. MAYER

ima čast naznaniti **ustanovo**

giro - oddelka

kar naj p. n. občinstvo blagovoljno vzame na znanje.

251 6-3

Imovina v giro-računu

se obrestuje, dokler se drugače ne določi, po **3% pro anno.**

(Pojasnila za giro-oddelek se dobivajo brezplačno v menjalnici bančne hiše.)

Dunajska borza.

Dne 25. maja.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 05 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	95 „ 55 „
Zlata renta 4%, davka prosta	113 „ 25 „
Papirna renta 5%, davka prosta	100 „ 85 „
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	996 „ — „
Kreditne akcije, 160 gld.	320 „ — „
London, 10 funtov stri.	119 „ 45 „
Napoleonor (20 fr.)	9 „ 49 1/2 „
Cesarski cekini	5 „ 66 „
Nemških mark 100	58 „ 55 „

Dne 24. maja.

Ogerska zlata renta 4%	110 gld. 80 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 „ 70 „
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	141 „ — „
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	152 „ 25 „
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	184 „ 50 „
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 „ 25 „
Zastavna pisma „ „ „ 4 1/2% „	100 „ 20 „
Kreditne srečke, 100 gld. „ „ „ 4 1/2% „	188 „ — „
St. Genois srečke, 40 gld.	62 „ — „

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. 25 kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 „ 60 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	63 „ — „
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	150 „ 25 „
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2890 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	87 „ 50 „
Papirni rubelj	1 „ 26 „
Laških lir 100	46 „ — „

MERCUR

menjarnična delniška
družba na Dunaju,
L. Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.

4 1/2% zastavna pisma poštanske ogerske komercijalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

150.000 goldinarjev

se more dobiti z jedno

promeso 1864. leta.

Cela 4 1/2 gld., polovična 2 1/2 gld. in 50 kr. kolek.

Žrebanje že dne 1. junija.